

Målnummer:	6943-94	Avdelning:	3
Avgörandedatum:	1995-07-11		
Rubrik:	Sekretessmål. Förundersökning mot en läkare avseende misstanke om brott mot lagen (1992:860) om kontroll av narkotika har - kort efter det att Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd återkallat läkarens legitimation som läkare - lagts ned med motivering bl.a. att det kunde antas att brottet inte skulle föranleda annan påföljd än bötesstraff. Läkaren, som överklagat Ansvarsnämndens beslut om legitimationsåterkallelse, har ansetts ha rätt till partsinsyn i förundersökningsärendet trots att detta avslutats.		
Lagrum:	9 kap. 17 § och 14 kap. 5 § sekretesslagen (1980:100)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• RÅ 1984 Ab 176• RÅ 1989 not. 124• RÅ 1989 not. 353• RÅ 1992 not. 190		

REFERAT

E.H. yrkade hos Åklagarmyndigheten i Eskilstuna att få ut förundersökningsmaterialet i en förundersökning mot honom avseende misstänkt brott mot lagen (1992:860) om kontroll av narkotika.

Frågan om utlämnande av handlingarna överlämnades till Regionåklagarmyndigheten i Linköping.

Regionåklagarmyndigheten i Linköping (1994-10-28) biföll endast till en del E.H:s framställan.

I överklagande yrkade E.H. att utfå samtliga handlingar, att få tillgång till de bandupptagningar som gjorts vid förhör med patienter och andra personer samt att få en komplett förteckning, dagboksblad eller register över de hemliga handlingarna. Vidare yrkade E.H. att åklagaren skulle föreläggas att dels förtydliga och motivera sitt beslut, dels specificera vilka handlingar som berördes. - E.H. uppgav att han hade förhörts av polis.

Kammarrätten i Jönköping (1994-12-16, Nordling, Stridbeck, referent, Gunnarsson) yttrade: Åklagarmyndigheten i Eskilstuna har i beslut den 25 oktober 1994 anfört följande. Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd har den 20 oktober 1994 på grund av att E.H. bland annat genom förskrivning och utdelande av narkotiska och beroendeframkallande läkemedel varit grovt oskicklig vid utövandet av sitt yrke återkallat hans legitimation som läkare med omedelbar verkan. I 29 kap. 5 § första stycket 5 p. brottsbalken stadgas att rätten vid straffmätningen, utöver brottets straffvärde, i skälig omfattning bland annat skall beakta sådana omständigheter som den tilltalade drabbas av till följd av brottet som t.ex. annat hinder eller synnerlig svårighet i hans yrkesutövning. Då brottsmisstankarna avser oaktsamma förfaranden och det kan antagas att brottet inte skulle föranleda annan påföljd än ett bötesstraff och då något väsentligt allmänt eller enskilt intresse ej åsidosätts, skall förundersökningen mot E.H. avseende brott mot narkotikakontrollagen läggas ned med stöd av 23 kap. 4a § första stycket rättegångsbalken jämfört med 20 kap. 7 § första stycket samma balk. - Av 9 kap. 17 § sekretesslagen (1980:100) framgår bland annat följande. Sekretess gäller utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål samt åklagarmyndighets och polismyndighets verksamhet för att uppdaga och utreda brott för uppgift om

enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antagas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Sekretess gäller för anmälan eller utsaga från enskild, om det kan antagas att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. - I 14 kap. 5 § nämnda lag stadgas följande. Sekretess hindrar inte att sökande, klagande eller annan part i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet tar del av handling eller annat material i målet eller ärendet. Handling eller annat material får dock inte lämnas ut, i den mån det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. --- Sekretess hindrar aldrig att part i mål eller ärende tar del av dom eller beslut i målet eller ärendet. Inte heller innebär sekretess begränsning i parts rätt enligt rättegångsbalken att få del av alla omständigheter som läggs till grund för avgörande av mål eller ärende. - I målet är fråga om E.H. äger rätt att få taga del av handlingar och uppgifter i nedlagt ärende hos åklagarmyndighet. Kammarrätten gör härvid följande bedömning. - En grundläggande princip i ett rättssamhälle är att en part i ett mål eller ärende skall ha fri insyn i de förhållanden som kan läggas till grund för en domstols eller myndighets avgörande. För denna insynsrätt viker också annars gällande sekretess i mycket stor omfattning. - E.H. har begärt att få taga del av handlingar m.m. i det hos åklagarmyndigheten handlagda ärende, vari beslutats att förundersökning mot E.H. skall läggas ned. För handlingarna i ärendet gäller sekretess enligt 9 kap. 17 § sekretesslagen, varför de ej fritt får lämnas ut. Rättspraxis har haft en benägenhet att låta en gång intagen partsställning i ett ärende leva kvar sedan ärendet avslutats. I ett fall (RÅ 1989 not. 124) har Regeringsrätten klart uttalat att en grund härför är att ärendet kunde återupptagas. I föreliggande fall har förundersökningen nedlagts, icke på den grund att brott ej kunnat styrkas utan på annan, ovan angiven grund. Detta leder till att denna förundersökning med stor sannolikhet ej kommer att återupptagas. E.H. kan mot denna bakgrund inte längre - i förhållande till det nu avslutade ärendet hos regionåklagarmyndigheten - anses vara part i den mening som avses i 14 kap. 5 § sekretesslagen. Eftersom angiven sekretessgrund är för handen, är han inte berättigad att taga del av de av honom begärda handlingarna m.m. Vad E.H. i övrigt yrkat och anfört är inte av beskaffenhet att kunna prövas av kammarrätten. - Kammarrätten lämnar överklagandet utan bifall.

I överklagande hos Regeringsrätten fullföljde E.H. sin talan. Han anförde bl.a. följande. Han hade på grund av en sekretessbelagd polisutredning och utan domstolsprövning berövats sin läkarlegitimation och därmed möjligheten att bedriva sin näringsverksamhet. Han behövde handlingarna i utredningen för att kunna föra sin talan mot Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnds beslut rörande läkarlegitimationen.

Prövningstillstånd meddelades.

Regeringsrätten (1995-07-11, Wadell, Berglöf, Werner, von Bahr) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. E.H:s framställning avser handlingar i en nedlagd förundersökning mot honom avseende misstanke om brott mot lagen (1992:860) om kontroll av narkotika. Förundersökningen har den 25 oktober 1994 lagts ned med hänsyn till att brottsmisstankarna avsåg oakt samma förfaranden och att det kunde antas att brottet inte skulle föranleda annan påföljd än ett bötesstraff samt att något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosatts. Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd har genom beslut den 20 oktober 1994 återkallat E.H:s legitimation som läkare med omedelbar verkan. Som skäl för återkallelsen anförde nämnden bl.a. att E.H. genom förskrivning och utdelande av narkotiska och beroendeframkallande läkemedel varit grovt oskicklig vid utövandet av sitt yrke. E.H. har överklagat nämndens beslut.

Som kammarrätten funnit omfattas de begärda uppgifterna av sekretess enligt 9 kap. 17 § sekretesslagen. Enligt 14 kap. 5 § samma lag kan E.H. såsom part ändå ha rätt att få ta del av sekretessbelagda uppgifter i den mån det inte av

hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att dessa inte röjs.

Bestämmelserna i 14 kap. 5 § sekretesslagen tar primärt sikte på pågående ärenden. Detta hindrar emellertid inte att en rätt till partsinsyn kan föreligga även sedan ett ärende avslutats. Har den enskilde beaktansvärda motiv för sin begäran bör han - även om ärendet har avslutats - ha rätt till partsinsyn.

Med hänsyn till grunderna för beslutet att lägga ned förundersökningen och till E.H:s överklagande av Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnds beslut att återkalla hans legitimation som läkare finner Regeringsrätten att E.H. har rätt till partsinsyn i förundersökningsärendet trots att detta har avslutats.

Kammarrätten har inte prövat om bestämmelserna i 14 kap. 5 § sekretesslagen ger E.H. rätt att ta del av ytterligare handlingar i förundersökningsärendet. Målet bör därför återförvisas till kammarrätten för denna prövning.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten undanröjer kammarrättens dom och visar målet åter till kammarrätten för prövning av E.H:s rätt att ta del av begärda handlingar.

Föredraget 1995-06-27, föredragande Eriksson, målnummer 6943-1994

Sökord: Allmän handling

Litteratur: prop. 1979/80:2 del A, s. 335; Lavin, Förvaltningsrättslig tidskrift 1975, s. 17-18.
